

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa I. T.

przeciwko M. G.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 grudnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 8 listopada 2017 r., sygn. akt V ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Ma przede wszystkim na celu - w interesie publicznym - ujednolicenie orzecznictwa sądów powszechnych, rozstrzyganie sporów precedensowych oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju prawa i judykatury sądowej. W związku z tym jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie, w którym skarżący powinien wskazać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i w związku z tym istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący w odrębnym wywodzie wykaże, że w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powódka opierając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazała na potrzebę wykładni art. 898 § 1 k.c. wobec braku dostatecznego wyłożenia kryteriów budowania wzorców normatywnych obiektywnego postępowania osoby obdarowanej wywołującego rozbieżności w definiowaniu pojęcia „rażącej niewdzięczności”.

W związku ze wskazaną podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba podnieść, iż według przyjmowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, powołanie się na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że wskazany przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć, jak też, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08; z dnia 26 kwietnia 2012 r., III SK 43/11, niepubl.; z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, niepubl.).

Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów uzasadniających przyjęcie wystąpienia w sprawie tak rozumianej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Każdy przypadek zachowania obdarowanego wobec darczyńcy i jego kwalifikacja pod kątem istnienia przesłanki uprawniającej do odwołania darowizny musi być rozpatrywany oddzielnie.

Taka właśnie ocena została przeprowadzona w przedmiotowej sprawie przez Sąd. O tym, czy została spełniona przesłanka odwołania darowizny rozstrzyga sąd, który musi w każdym wypadku uwzględnić konkretne okoliczności, po wnikliwym rozważeniu całokształtu materiału dowodowego. Dopiero rozważenie wszystkich okoliczności, w tym i rzeczywistych przyczyn zachowania się pozwanego, pozwoli na sformułowanie właściwego osądu, czy i na ile jego zachowanie się może być uznane za nieusprawiedliwione i to w stopniu kwalifikowanym, jako rażąca niewdzięczność. Nie ma wobec tego ogólnej reguły, która pozwoliłaby na uznanie zachowania obdarowanego za rażąco niewdzięczne wobec darczyńcy, uzasadniające odwołanie darowizny.

Podobnie w orzecznictwie i w piśmiennictwie zwraca się uwagę, że rażąca niewdzięczność musi się rozpatrywać indywidualnie. Słusznie nie jest ona definiowana przez przepisy kodeksu cywilnego, nawet co do kryteriów, a rozumienie tego pojęcia wyjaśnia praktyka stosowania prawa i wspierająca ją doktryna. Z nowszego orzecznictwa na uwagę zasługuje uzasadnienie w którym podkreśla się, że nie jest możliwe formułowanie generalnych elementów znaczenia pojęcia „niewdzięczności” z uwagi na zróżnicowane sytuacje życiowe. O występowaniu lub braku podstaw do odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności decydują w każdym wypadku konkretne okoliczności, rozważane także na tle zwyczajów panujących w danym środowisku społecznym przy czym nie każde działanie lub zaniechanie obdarowanego wobec darczyńcy, które można uznać za nieodpowiednie lub naganne stanowi wystarczającą podstawę do skorzystania z art. 898 § 1 k.c., a ocenę wypełnienia przesłanki wskazanej w tym przepisie dokonuje sąd, uwzględniając całokształt okoliczności sprawy (zob. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2016 r., I CSK 209/15, nie publ.), z dnia 13 października 2005 r., I CK 112/05, nie publ.; z dnia 13 czerwca 2018 r., IV CSK 295/17, nie publ.).

Ponieważ w sprawie nie zachodzi wskazana przez skarżącą przesłanka opisana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ani brana pod rozagę z urzędu nieważność postępowania Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uwzględniając charakter sprawy oraz sytuację powódki Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 2, 389²¹ k.p.c. postanowił jak w punkcie drugim.

jw